

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	6Cdo/50/2023
Identifikačné číslo spisu:	1319207105
Dátum vydania rozhodnutia:	27.03.2024
Meno a priezvisko:	Mgr. Dušan Čimo
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:1319207105.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne Y. K., narodenej XX. Y. XXXX, X., X. XX, zastúpenej advokátom JUDr. Marcelom Ružanovským, IČO: 53 711 343, Trnava, A. Žarnova 11C, proti žalovanej BNP PARIBAS PERSONAL FINANCE SA, 1 boulevard Hausmann, 750 09 Paríž, Francúzsko, zapísanej v parížskom Registri obchodu a spoločností pod č. 542 097 902, konajúcej na území Slovenskej republiky prostredníctvom BNP PARIBAS PERSONAL FINANCE SA, pobočky zahraničnej banky, IČO: 47 258 713, Bratislava, Karadžičova 2, zastúpenej splnomocnenkyňou SOUKENÍK - ŠTRPKA, s.r.o., IČO: 36 862 711, Bratislava, Šoltésovej 14, o určenie neplatnosti dohody o zrážkach zo mzdy, o určenie že úver je bezúročný a bez poplatkov a náhradu nemajetkovej ujmy, vedenom na Mestskom súde Bratislava IV pod sp. zn. B3-19CSp/62/2019, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 3CoCsp/27/2022 z 27. októbra 2022, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a .

Žalovaná je povinná zaplatiť žalobkyni náhradu trov dovolacieho konania vo výške určenej súdom prvej inštancie.

Odôvodnenie

1. Bývalý Okresný súd Bratislava III (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 22. marca 2022 č. k. 19Csp/62/2019-132 určil, že dohoda o zrážkach zo mzdy a iných príjmov č. zmluvy 2602670/42791196 z 20. mája 2007 uzavretá medzi žalobkyňou a žalovanou je neplatná a že spotrebiteľský úver poskytnutý žalobkyni na základe tejto zmluvy je bezúročný a bez poplatkov, vo zvyšku konanie zastavil a sporovým stranám nepriznal nárok na náhradu trov konania.

2. Právne vec posúdil podľa § 879f ods. 4, § 52 ods.1 až 3, § 53 ods.1, § 54 ods. 1 a 2, § 37 ods. 1, § 40 ods. 1 a 3 a § 551 OZ (Občianskeho zákonníka č. 40/1964 Zb. v znení neskorších zmien a doplnení); § 23a ods. 1 zákona č. 634/1992 Zb. o ochrane spotrebiteľa v znení neskorších predpisov účinných k 20. máju 2007; § 25 ods. 1 a 2 zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, § 2 písm. b), d) a e), § 3 ods. 1, 2, 3, 6 a 7 a § 4 ods. 1, 2, 4 a 5 zákona č. 258/2001 Z. z. o

spotrebiteľských úveroch a o zmene a doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 71/1986 Zb. o Slovenskej obchodnej inšpekcii v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 258/2001 Z. z.“).

3. K námietke žalovanej týkajúcej sa nedostatku pasívnej legitímácie žalovanej uviedol, že žalobkyňa v žalobe označila žalovanú ako CETELEM - BNP PARIBAS PERSONAL FINANCE SA, pobočka zahraničnej banky, IČO: 47 258 713, a teda označila za žalovanú subjekt (IČO: 47 258 713), ktorý nemá právnu subjektivitu, ani spôsobilosť byť účastníkom konania, avšak žalobkyňa ako spotrebiteľka v predmetnom spore vadu označenia žalovanej odstránila podaním doručeným súdu 16. júla 2020, čo akceptoval. Pri posudzovaní dohody o zrážkach zo mzdy a iných príjmov (č. zmluvy 2602670/42791196) z 20. mája 2007 dospel k záveru, že táto je neplatná pre nedostatok vážnej vôle žalobkyne na jej uzavretie v zmysle ustanovenia § 37 ods. 1 OZ. Pritom bral do úvahy, že dohoda o zrážkach zo mzdy umožňuje obísť ex offio súdnu kontrolu zmluvných podmienok spotrebiteľských zmlúv so zameraním na to, či tieto nespôsobujú hrubú nerovnováhu v právach a povinnostiach v neprospech spotrebiteľa, čo ju ako neprijateľnú podmienku v spotrebiteľskej zmluve robí takisto absolútne neplatnou podľa ustanovení § 53 ods. 1 a 5 OZ účinného v čase jej uzavretia. Vychádzal z toho, že obligatórnou náležitosťou platnej dohody o zrážkach zo mzdy je nielen označenie účastníkov dohody a identifikácia pohľadávky, ale aj dohoda o výške zrážok zo mzdy a to, že predmetná dohoda v tejto časti nie je určitá, je ďalším dôvodom jej absolútnej neplatnosti v zmysle § 37 ods. 1 OZ. Zmluvu o úvere o poskytnutí revolvingového úveru a vydaní kreditnej karty Aura posudzoval ďalej podľa zákona č. 258/2001 Z. z. a zisťoval, či obsahuje obligatórne náležitosti zmluvy o spotrebiteľskom úvere uvedené v ustanovení jeho § 4 ods. 2. Pre neuvedenú výšku ročnej percentuálnej miery nákladov, pri ktorej príklad počítania ročnej percentuálnej miery nákladov úveru uvedený v zmluve nepovažoval za splnenie podmienky stanovenej § 4 ods. 2 písm. g) zákona, určil, že úver poskytnutý žalobkyni na základe zmluvy o spotrebiteľskom úvere je bezúročný a bez poplatkov. Čiastočné zastavenie konania odôvodnil tým, že vzhľadom na to, že žalobkyňa na pojednávaní 19. októbra 2021 zobrala žalobu o priznanie nemajetkovej ujmy 300 eur späť, s čím žalovaná súhlasila, konanie v tejto časti postupom podľa § 144 a nasl. Civilného sporového poriadku (zákon č. 160/2015 Z. z. v znení neskorších zmien a doplnení, ďalej tiež len „CSP“) zastavil. O nároku na náhradu trov konania rozhodol podľa ustanovenia § 255 ods. 2 CSP tak, že žiadnej zo sporových strán nepriznal náhradu trov konania, pretože úspešnej žalobkyni v časti o určenie neplatnosti zmluvy a bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru žiadne trovy nevznikli a žalovanej v časti, kde žalobkyňa vzala žalobu späť náhradu trov konania nepriznal preto, že aj keď k čiastočnému späťvzatiu žaloby došlo bez uvedenia dôvodu, išlo o úspech žalovanej len v nepatrnej časti.

4. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“ a spolu so súdom prvej inštancie tiež len „nižšie súdy“) rozsudkom sp. zn. 3CoCsp/27/2022 z 27. októbra 2022 na odvolanie žalovanej rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti vo veci samej a v súvisiacom výroku o nároku na náhradu trov konania v súlade s ustanovením § 387 ods. 1 CSP potvrdil. Výslovil, že žalobkyni proti žalovanej nepriznáva nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

5. Odvolacie námietky žalovanej o tom, že žalobkyňa iniciovala konanie voči subjektu, ktorý nemá spôsobilosť mať práva a povinnosti, a teda nemá ani spôsobilosť byť stranou v spore, vyhodnotil ako nedôvodné. V postupe súdu prvej inštancie nezistil nedostatky. K namietanej právnej subjektivite žalovanej ďalej uviedol, že označenie žalovanej v žalobe ako CETELEM - BNP PARIBAS PERSONAL FINANCE SA, pobočka zahraničnej banky, IČO: 47 258 713, so sídlom Karadžičova 2, Bratislava považuje za vadu žaloby, ktorú žalobkyňa odstránila podaním doručeným súdu 16. júla 2020 tak, že žalovanú označila ako BNP PAIBAS FINANCE SA, so sídlom 1 boulevard Hausmann, 750 09 Paríž, Francúzsko, zapísaná v parížskom Registri obchodu a spoločností pod č. 542 097 902, konajúca na území Slovenskej republiky prostredníctvom BNP PARIBAS PERSONAL FINANCE SA, pobočka zahraničnej banky, so sídlom Karadžičova 2, Bratislava, IČO: 47 258 713. Doplnil, že z obsahu spisu v prejednávanej veci je zrejmé, že označenie žalovanej strany v podanej žalobe bolo nepresné, keď žalobkyňa ako žalovanú označila spoločnosť CETELEM - BNP PARIBAS PERSONAL FINANCE SA, ku ktorej uviedla údaje pobočky zahraničnej banky, so sídlom Karadžičova 2, Bratislava, nesprávne IČO: 47 258 713 a navyše k názvu spoločnosti pripojila aj označenie CETELEM. V reakcii na vyjadrenie žalovanej žalobkyňa označenie žalovanej opravila na BNP PARIBAS PERSONAL FINANCE SA, so

sídlom Boulevard Haussmann 1, 750 09 Paríž, Francúzsko, konajúcu v Slovenskej republike prostredníctvom BNP PARIBAS PERSONAL FINANCE SA, pobočky zahraničnej banky, so sídlom Karadžičova 2, Bratislava, IČO: 47 258 713, čím došlo k odstráneniu nejasností o tom, kto je žalovaná (keď presne špecifikovala subjekt žalovanej), a s kým sa má v konaní konať, a preto nebol potrebný ani postup súdu podľa § 129 CSP. Po oboznámení sa s obsahom spisu dospel k záveru, že žalobkyňou označená žalovaná strana sporu je subjektom s procesnou subjektivitou a že súd prvej inštancie postupoval správne, keď vec riadne prejednal a vo veci rozhodol. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa ustanovenia § 396 ods. 1 CSP v spojení s ustanoveniami § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1 CSP tak, že žalobkyni, ktorá mala vo veci úspech, nepriznal proti žalovanej nárok na náhradu trov odvolacieho konania, pretože jej v tomto konaní žiadne trovy nevznikli.

6. Proti takémuto rozsudku odvolacieho súdu podala žalovaná (ďalej len „dovolateľka“) dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzovala z ustanovení § 420 písm. b) aj f) CSP. Namietala, že nižšie súdy sa nesprávne nestotožnili s jej námietkou absencie procesnej subjektivity na strane žalovanej a ich rozhodnutia označila za arbitrárne, zmätočné a priečiace sa základným zásadám civilného procesu. Postup nižších súdov, ktorým akceptovali vykonanie korekcie žalobkyne vo vzťahu k žalovanej na de facto iný subjekt, považuje za nesprávny procesný postup, ktorý jej znemožnil, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Konštatovala, že už zo žaloby vyplýva, že v tomto prípade sa nejednalo o nepresnosť označenia inak právne spôsobilej strany, ktorá by následne odôvodňovala postup podľa § 129 CSP, resp. postup, ktorým by bolo prípustné dodatočné realizovanie korekcie zo strany žalobkyne. Mala za to, že tento nedostatok nemožno odstrániť ani opravou alebo doplnením podľa § 129 CSP, pretože nejde o vadu podania spočívajúcu v jeho nesprávnosti alebo neúplnosti. Neprichádzala do úvahy ani zámena účastníkov, pretože túto už CSP vôbec neupravuje. V tomto smere považovala za rovnako nesprávny procesný postup nižších súdov, ktoré i napriek existencii neodstrániteľnej vady konania konanie obligatórne nezastavili, ale v rozpore s ustanoveniami CSP a s princípom právnej istoty a princípom rovnosti zbraní vo veci konali a následne vo veci tiež meritorne rozhodli. Doplnila, že odstránenie nedostatku procesnej subjektivity nie je možné realizovať počas konania a vylúčený je postup, ktorým by sám žalobca podaním vykonal opravu označenia protistrany a taktiež je aj vylúčené, aby súd stranu sporu vyzval na realizáciu tejto opravy. Mala za to, že hneď ako sa súd so žalobou dotknutou takouto vadou oboznámil, bol povinný konanie zastaviť. Podporne v tomto kontexte poukázala na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej tiež len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) z 28. apríla 2022 sp. zn. 6Cdo/146/2019. Doplnila, že vzhľadom na to, že nižšie súdy nepostupovali v intenciách CSP, žalovanej (tu rozumej osobe s procesnou subjektivitou, majúcej v konaní vystupovať od jeho začatia) vznikli trovy konania, ktoré by jej mali byť zo strany žalobkyne aj nahradené, keďže práve na strane žalobkyne vznikol procesný dôvod pre zastavenie konania. Navrhla zrušiť rozhodnutia oboch nižších súdov a konanie zastaviť; uplatnila si tiež nárok na náhradu trov konania.

7. Žalobkyňa vo vyjadrení k dovolaniu uviedla, že keďže v konaní nebolo zrejmé, ktorý subjekt mal byť žalovanou, nie je možné tvrdiť, že žalovaná nemá právnu subjektivitu. Ak sa žaloba opravila podaním doručeným súdu prvej inštancie 16. júla 2020, potom nutno na túto opravu nahliadať tak, že žalovaná bola už v čase podania žaloby správne označená a mala procesnú subjektivitu. Navrhla dovolanie odmietnuť a priznať jej proti žalovanej nárok na náhradu trov dovolacieho konania v rozsahu 100 %.

8. Dovolateľka v replike k vyjadreniu žalobkyne zotrvala na dôvodoch uvedených v podanom dovolaní. Tvrdila, že nedostatok procesnej spôsobilosti na strane žalovanej mal mať za následok zastavenie konania.

9. Najvyšší súd, príslušný na rozhodnutie o dovolaní (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech boli vydané napádané rozhodnutia oboch nižších súdov (§ 424 CSP), po preskúmaní, či dovolanie obsahuje zákonom predpísané náležitosti (§ 428 CSP) a či sú splnené podmienky podľa § 429 CSP bez nariadenia pojednávania (§ 443, časť vety za bodkočiarkou CSP) v rámci dovolacieho prieskumu dospel k záveru, že dovolanie je potrebné odmietnuť.

10. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na oprávnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnoprávnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých civilný súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania (I. ÚS 4/2011). Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samým dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu. Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci najvyššieho súdu (m. m. napr. IV. ÚS 35/02, II. ÚS 324/2010, III. ÚS 550/2012).

11. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

12. Podľa § 420 CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

13. Podľa § 431 CSP dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada.

14. Podľa § 440 CSP dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný.

15. Jedným z aspektov práva na spravodlivý proces okrem práva domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde (prístup k súdu), je aj právo na určitú kvalitu súdneho konania, ktorá okrem iných procesných záruk kladie dôraz aj na zachovanie kontradiktórnosti konania a „rovnosti zbraní“ (III. ÚS 402/08). Podstatou kontradiktórnosti a s ňou súvisiacej „rovnosti zbraní“ je, aby všetci účastníci konania mali reálnu možnosť využiť svoje procesné práva predložiť argumenty a reagovať na „protiargumenty“ protistrany. Osobitne to platí v sporových konaniach, v ktorých stoja proti sebe žalobca a žalovaný a kde sa v celom rozsahu uplatňuje kontradiktórnosť konania (III. ÚS 32/2015).

16. Podstata dovolacej argumentácie dovolateľky vo vzťahu k uplatnenému dovolaciemu dôvodu v zmysle § 420 písm. b) CSP spočívala v namietaní nesprávneho procesného postupu súdu prvej inštancie, ktorý namiesto zastavania konania pre nedostatok procesnej subjektivity žalovanej po oprave žalobkyňou označenej sporovej strany, konal so žalovanou i napriek tomu, že pobočka zahraničnej banky v čase začatia súdneho konania nemala a ani nemá procesnú subjektivitu.

17. Podľa § 61 CSP procesnú subjektivitu má ten, kto má spôsobilosť na práva a povinnosti; inak len ten, komu ju zákon priznáva.

18. Podmienkou, aby niekto mohol byť stranou v civilnom procese je, že musí byť na to spôsobilý. Spôsobilosť byť stranou v konaní znamená spôsobilosť subjektu mať procesné práva a povinnosti. Ide teda o procesnú subjektivitu. V sporovom konaní zákon za strany sporu označuje žalobcu a žalovaného (§ 60 CSP); žalobcom je ten, kto podal žalobu a žalovaným ten, koho žalobca v žalobe za žalovaného označil, a to bez ohľadu na to, či žalobca alebo žalovaný je nositeľom hmotnoprávnej povinnosti (t. j. či mu svedčí hmotnoprávna vecná aktívna alebo pasívna legitimácia).

19. Podľa § 161 ods. 1 CSP, ak tento zákon neustanovuje inak, súd kedykoľvek počas konania prihliada na to, či sú splnené podmienky, za ktorých môže konať a rozhodnúť (ďalej len „procesné podmienky“). Podľa odseku 2 rovnakého zákonného ustanovenia ak ide o nedostatok procesnej podmienky, ktorý nemožno odstrániť, súd konanie zastaví a podľa jeho odseku 3 ak ide o nedostatok procesnej podmienky, ktorý možno odstrániť, súd urobí vhodné opatrenia na jeho odstránenie; pritom spravidla môže pokračovať v konaní, ale nesmie vydať rozhodnutie, ktorým sa konanie končí a ak sa nepodari nedostatok procesnej podmienky odstrániť, súd konanie zastaví.

20. Podľa § 129 CSP, ak ide o podanie vo veci samej alebo návrh na nariadenie neodkladného opatrenia alebo zabezpečovacieho opatrenia, z ktorého nie je zjavné, čoho sa týka a čo sa ním sleduje, alebo ide o podanie neúplné alebo nezrozumiteľné, súd vyzve toho, kto podanie urobil, aby podanie doplnil alebo opravil v lehote, ktorá nemôže byť kratšia ako desať dní (odsek 1). V uznesení podľa odseku 1 súd uvedie, v čom je podanie neúplné alebo nezrozumiteľné a ako ho treba doplniť alebo opraviť a poučí o možnosti podanie odmietnuť (odsek 2). Ak sa v lehote určenej súdom podanie nedoplní alebo neopraví, súd podanie odmietne; to neplatí, ak pre uvedený nedostatok možno v konaní pokračovať (odsek 3) a ak sa podanie opraví alebo doplní v celom rozsahu v súlade s výzvou podľa odseku 1 najneskôr do uplynutia lehoty na podanie odvolania proti uzneseniu o odmietnutí podania, o odvolaní proti tomuto uzneseniu môže rozhodnúť súd, ktorý ho vydal (odsek 4).

21. Podľa § 132 ods. 1 CSP v žalobe sa okrem všeobecných náležitostí podania uvedie označenie strán, pravdivé a úplné opísanie rozhodujúcich skutočností, označenie dôkazov na ich preukázanie a žalobný návrh.

22. Podľa § 133 ods. 2 CSP právnická osoba sa v žalobe označuje názvom alebo obchodným menom, adresou sídla a identifikačným číslom organizácie, ak je pridelené.

23. Podľa § 134 CSP zahraničná právnická osoba sa v žalobe označuje názvom alebo obchodným menom, adresou sídla, prípadne iným identifikačným údajom.

24. Z obsahu spisu v prejednávanej veci vyplýva, že žalobkyňa označila v žalobnom návrhu žalovanú protistranu ako CETELEM - BNP PARIBAS PERSONAL FINANCE SA, pobočka zahraničnej banky, IČO: 47 258 713, so sídlom Karadžičova 2, Bratislava. Z výpisu z vložky č. 2990/B oddielu Po obchodného registra vedeného Mestským súdom Bratislava III vyplýva, že spoločnosť BNP PARIBAS PERSONAL FINANCE SA, pobočka zahraničnej banky so sídlom v Bratislave, Karadžičova 2, je zapísaná v obchodnom registri ako podnik zahraničnej osoby - organizačná zložka podniku zahraničnej osoby, ktorou je BNP PARIBAS PERSONAL FINANCE SA, boulevard Haussmann 1, Paríž 750 09, Francúzska republika s právnou formou akciová spoločnosť, zapísaná v Obchodnom registri Paríž pod číslom zápisu 542 097 902 a z vložky č. 2435/B oddielu Sa obchodného registra vedeného rovnakým súdom, že obchodná spoločnosť CETELEM SLOVENSKO a.s., IČO: 35 787 783, do registra zapísaná 10. mája 2000 a naposledy sídliaca na adrese Bratislava, Panenská 7, bola z obchodného registra vymazaná ex offio (z tzv. úradnej povinnosti súdu) 30. júna 2016 v dôsledku jej cezhraničného zlúčenia práve so spoločnosťou BNP PARIBAS PERSONAL FINANCE SA, akciovou spoločnosťou, zapísanou v obchodnom registri Paríž pod číslom 542 097 902 RCS Paris, so sídlom na adrese 1 boulevard Haussmann 75009 Paríž.

25. V žalobe bola teda žalovaná označená kombináciou obchodného mena už neexistujúcej právnickej osoby a obchodného mena ďalšej, v tomto prípade však nepochybne existujúcej právnickej osoby, doplnenými údajmi týkajúcimi sa pobočky zahraničnej banky (organizačnej zložky druhej zo spomínaných právnických osôb bez vlastnej právnej i procesnej subjektivity). Pri rešpektovaní právnej úpravy, podľa ktorej spôsobilosť byť stranou sporu majú fyzické a právnické osoby (vrátane zahraničných osôb) a naopak ju nemajú nižšie organizačné zložky podnikov (vrátane organizačných zložiek podnikov zahraničných právnických osôb) označenie žalovanej urobené súčasťou žaloby vyvolávalo pochybnosti o tom, koho chcela žalobkyňa za žalovanú označiť a proti komu chcela viesť

spor (pričom jej úmysel zažalovať už neexistujúcu právnickú osobu alebo iný „subjekt“ bez potrebnej procesnej subjektivity bolo treba považovať s pravdepodobnosťou hraničiacou s istotou za vylúčený). Išlo pritom o celkom iný prípad než ten, v ktorom by bola v žalobe uvedená určite, a teda spôsobom nevzbudzujúcim pochybnosti osoba, ktorá procesnú subjektivitu v minulosti mala, ale o ňu ešte pred začatím konania prišla (keby za žalovanú bola označená spoločnosť CETELEM a.s.) a podobne iný ako ďalší prípad, v ktorom by rovnako jednoznačne a bez možnosti pochybností zo žaloby vyplýval úmysel viesť konanie proti nižšej organizačnej zložke právnickej osoby bez procesnej subjektivity (to vtedy, ak by z obsahu žaloby nemohli vzniknúť pochybnosti o jej nasmerovaní buď proti organizačnej zložke zahraničnej právnickej osoby alebo proti odštepnému závodu tuzemskej právnickej osoby).

26. Medzi závery ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (v oblasti civilného procesu) patrí, že nedostatok podmienky konania nie je vadou žaloby z hľadiska jej správnosti či úplnosti a naopak vada žaloby nepredstavuje nedostatok podmienky konania. Zo skutkových okolností prípadu v prejednávanej veci, podávajúcich sa zo spisu, vyplýva, že žalobkyňa na označenie žalovanej použila obchodné meno už neexistujúcej (z obchodného registra vymazanej a preto zaniknutej) právnickej osoby, ďalšie obchodné meno patriace evidentne existujúcej zahraničnej obchodnej (akciovej) spoločnosti (zhodou okolností na základe právnej úpravy patriace nielen jej, ale používané aj na identifikáciu organizačnej zložky) a doplnenie takýchto údajov o IČO a sídlo organizačnej zložky podniku, avšak z obsahu žaloby, ako aj z ďalších podaní v priebehu konania je nepochybné, že uplatnený nárok je výsledkom hmotnoprávneho vzťahu s právnickou osobou, ktorú možno podľa označenia organizačnej zložky podniku zahraničnej právnickej osoby nezameniteľne identifikovať. Obsah žaloby pritom nie je tvorený výlučne len žalobným návrhom (petitom), ktorým je súd viazaný, ale aj skutkovými tvrdeniami - opísaním skutkového deja (causa petendi), preto je súd povinný skúmať obsah žaloby v celom jej kontexte. Najvyšší súd, napr. v rozhodnutiach sp. zn. 4Cdo/85/2019, 9Cdo/45/2020 a 7Cdo/279/2020 s poukazom aj na rozhodnutia týkajúce sa predchádzajúcej právnej úpravy (Občianskeho súdneho poriadku - zákona č. 99/1963 Zb. v znení neskorších zmien a doplnení účinného do 30. júna 2016 vrátane, ďalej len „OSP“) sp. zn. 4Cdo/143/2006 a 4Cdo/365/2013 ustálil, že nesprávnosť či neúplnosť označenia strany v žalobe je dôvodom na postup podľa § 129 CSP (predtým § 43 ods. 2 OSP). Totožný právny záver, že nesprávnosť, neúplnosť alebo nezrozumiteľnosť označenia strany sporu v žalobe je dôvodom pre postup podľa § 129 CSP, vyplýva aj z ďalších rozhodnutí najvyššieho súdu (opäť naozaj len príkladom 3Cdo/241/2012, 5Cdo/441/2015, 5Cdo/725/2015, 7Cdo/94/2016, R 46/2005).

27. Napokon aj nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 302/2021-53 z 11. októbra 2022 vyplýva právny záver, že „v mene právnických osôb často konajú ich orgány, resp. organizačné články zriadené v rámci ich štruktúry, ktoré si ďalšie subjekty prichádzajúce s nimi do kontaktu môžu stotožniť so samotnou právnickou osobou, ktorou boli zriadené. Všeobecné súdy, dbajúc na poskytovanie účinnej ochrany základnému právu na súdnu ochranu, pri svojej rozhodovacej činnosti sú povinné pri posúdení procesnej spôsobilosti strán sporu prihliadať nielen izolovane na označenie žalovaného v rámci špecifikácie strán sporu, ale aj na celý obsah žaloby, resp. skutkové okolnosti“.

28. V danom prípade zastavenie konania pre nedostatok neodstrániteľnej podmienky konania (§ 62 v spojení s § 161 ods. 2 CSP) neprichádzalo do úvahy, lebo žalobkyňa súd prvej inštancie (povinný vnieť do problému označenia žalovanej jasno) predstihla (tým, že vady označenia zo žaloby aj bez výzvy súdu k tomu smerujúcej opravila) a následne po takom upresnení označenia žalovanej, t. j. uvedení úplného obchodného mena aj sídla zahraničnej právnickej osoby a len doplnkových údajov o jej tuzemskej organizačnej zložke súdy správne konali so subjektom s procesnou subjektivitou. Námitka dovolateľky týkajúca sa vady v zmysle § 420 písm. b) CSP preto nie je (nebola) dôvodná.

29. V súvislosti s uplatneným dovolacím dôvodom v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP dovolateľka namietala nedostatočné odôvodnenie rozhodnutí nižších súdov, ktoré považovala za arbitrárne, ako aj nesprávny procesný postup spočívajúci v pokračovaní v konaní a nie zastavení konania ex offio pre neodstrániteľnú podmienku konania v zmysle § 161 CSP, čím podľa nej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

30. Hlavnými znakmi charakterizujúcimi procesnú vadu uvedenú v ustanovení § 420 písm. f) CSP sú zásah do práva strany sporu na spravodlivý proces a nesprávny procesný postup súdu reprezentujúci takýto zásah, znemožňujúci procesnej strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia v takej miere (intenzite), pri ktorej je už namieste hovoriť o porušení práva na spravodlivý proces. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických aj právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom a integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky a ich spravodlivé rozhodnutie (I. ÚS 26/94).

31. Pod porušením práva na spravodlivý proces (vo všeobecnosti) treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania (dnes stranám sporu) znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov v tom-ktorom konkrétnom konaní, pričom miera tohto porušenia znamená porušenie práva na spravodlivý proces; jeho súčasťou je aj náležité odôvodnenie rozhodnutia (II. ÚS 559/2018, III. ÚS 47/2019). Pri posudzovaní namietaného nesprávneho procesného postupu, predstavovaného tým, že strane bolo upreté (znemožnené) uskutočňovať jej patriace procesné práva, je nevyhnutné posudzovať intenzitu zásahu do práva na spravodlivý proces a jednotlivé konkrétne porušenia procesných práv je potrebné hodnotiť v kontexte celého súdneho konania, v kontexte dopadu na ďalšie procesné postupy súdu a možnosti strany namietat alebo zvrátiť nesprávny postup súdu.

32. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu tak, že sa ním rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda proces prejednávania sporu znemožňujúci strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a mariaci možnosti jej aktívnej účasti na konaní (R 129/1999, 1Cdo/6/2014, 3Cdo/38/2015, 5Cdo/201/2011, 6Cdo/90/2012). Tento pojem nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritórnú rozhodovaciu činnosť súdu. „Postupom súdu“ možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však konečné rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku.

33. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa, tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (napr. 1Cdo/42/2017, 2Cdo/20/2017, 3Cdo/41/2017, 4Cdo/131/2017, 7Cdo/113/2007, 8Cdo/73/2017). Dovolací súd preto skúmal opodstatnenosť argumentácie žalovanej, či v konaní došlo k ňou tvrdenej vade zmätočnosti.

34. V predmetnej veci mal žalobný návrh vadu spočívajúcu v nepresnom označení žalovaného subjektu, ktorú žalobkyňa sama „zhojila“, bez aplikácie § 129 CSP, čím došlo k jej odstráneniu. Po odstránení vady žaloby nižšie súdy následne vo veci ďalej správne konali, preto dovolateľka nedôvodne namietala ich nesprávny procesný postup, v ktorého dôsledku navyše nedošlo ani k porušeniu žiadnych procesných práv (tobôž nie v miere odôvodňujúcej konštatovanie porušenia práva na spravodlivý proces), nakoľko prejednanie veci a meritórne rozhodnutie o nej za stavu neexistencie právneho dôvodu pre iný postup treba považovať za poskytnutie a nie odmietnutie spravodlivosti (hoci práve na toto mala žalovaná usilujúca o skončenie konania iným a to nemeritórnym rozhodnutím presne opačný názor).

35. Odôvodnenie dovolaním napádaného rozhodnutia odvolacieho súdu), týkajúce sa posúdenia existencie procesnej subjektivity žalovanej v čase začatia konania a jeho priebehu spĺňa náležitosti odôvodnenia vyplývajúce z ustanovení § 393 ods. 2 v spojení s § 220 ods. 2 CSP. Odvolací súd zrozumiteľným, jasným a zákonným spôsobom zdôraznil, že označenie žalovanej bolo nepresné, keď žalobkyňa ako žalovanú označila spoločnosť BNP PARIBAS PERSONAL FINANCE SA, ku ktorej uviedla údaje pobočky zahraničnej banky, so sídlom Karadžičova 2, Bratislava, nesprávne IČO: 47 258 713 a navyše k názvu spoločnosti pripojila aj označenie CETELEM. V reakcii na vyjadrenie žalovanej potom žalobkyňa označenie žalovanej opravila už vyššie uvedeným spôsobom (bod 5.), čím došlo k

odstráneniu nejasnosti v tom, kto je (má byť) žalovaná. Dovolací súd k uvedenému dodáva, že za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f) CSP nemožno považovať neodôvodnenie rozhodnutia podľa predstáv dovolateľa, ale len o jeho neodôvodnenie objektívne uspokojivo (o aký prípad tu však nešlo).

36. Do práva na spravodlivý proces nepatrí právo účastníka konania, aby sa súd stotožnil s jeho právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov. Neznamená ani právo na to, aby bol účastník konania úspešný, teda, aby bolo rozhodnuté v súlade s jeho požiadavkami a právnymi názormi. Nie je porušením práva na spravodlivý proces iné hodnotenie vykonaných dôkazov, skutkových tvrdení účastníkov, ako aj iný právny názor súdu na dôvodnosť podaného nároku, resp. uplatnených námietok. Právo na súdnu ochranu nemožno stotožňovať s procesným úspechom účastníka, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania, vrátane ich dôvodov a námietok (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 204/2010). Súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníka konania, je však povinný na zákonom predpokladané a umožnené procesné úkony účastníka primeraným, zrozumiteľným a ústavne akceptovateľným spôsobom reagovať v súlade s platným procesným právom (II. ÚS 675/2014, IV. ÚS 252/04, IV. ÚS 329/04, III. ÚS 32/07). Arbitrárnym rozhodnutím je rozhodnutie, ktorého odôvodnenie je úplné odchylné od veci samej alebo aj extrémne nelogické so zreteľom na preukázané skutkové a právne skutočnosti (IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06, I. ÚS 200/2012), čo však nebol tento prípad, preto ani táto dovolacia námietka nebola dôvodná.

37. Vzhľadom na už uvedené dovolací súd dospel k záveru, že dovolanie žalovanej nedôvodne tvrdilo existenciu tzv. zmätočnosťných väd podľa § 420 písm. b) aj f) CSP, nebolo tak prípustné, a preto bolo v súlade s ustanovením § 447 písm. c) CSP odmietnuté.

38. O náhrade trov dovolacieho konania dovolací súd rozhodol podľa § 453 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 CSP a pre výsledok dovolacieho konania obdobný jeho zastaveniu, ktorý zavinila žalovaná, bol priznaný nárok na náhradu trov dovolacieho konania jej procesnej súperke (§ 256 ods. 1 CSP). O výške náhrady rozhodne súd prvej inštancie (§ 262 ods. 2 CSP).

39. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.